

Korsten norutab paremate aegade ootuses

KRISTEL LEHTME-KITS
toimetus@virumaateataja.ee

Rakke sümbol, 1910. aastal Karl Kadaka asutatud lubjatehase korsten on kehvast seisus. 59 meetri kõrguse hiiglaste otsast on kive alla kukkunud ja korsten veidi kõveraks muutunud.

Kohaliku hobifotograafi ja metsandusettevõtja Meelis Elbre drooniga tehtud aerofotodelt on näha rippuv piksevarras, tipuosa hõredad kiviread ja nende alt paljastuvad metallvitsad ja -sõrestik. Mees on ise kohalik ja seetõttu tunneb muret, miks korstnal laguneda lastakse. Tema sõnul on pöördutud vallavalitsuse poole, kuid sealst vastati, et objekt asub riigi maal ja vald sekku da ei saa.

“Kas vald siis polegi osa riigist? Hea küll, tõenäoliselt homme korsten ümber ei kuku, aga kui juhtub augustitorm tulema, ei tea keegi, mis saama hakkab,” oli ta nõutu. Korstna varisemisraadiuses asuvad raudtee ja raudteejaam, töökodad, eramud, endise Kiikri bussipark, kauplused ja bussijaam. Lisaks võivad kukkudes laiali paiskuvad kivid kahjustada kaugemale jäävaid objekte.

Vallavanem Andrus Blok kinnitab, et Kadaka lubjatehase korsten asub riigi reservmaal. See tähendab riigi omandis olevat maad, mida riik kasutab oma äranägemisel. See võib olla ka maa, mille tagastamisest on keeldutud või mille tagasivõtmisest on loo-

butud. “Vald ei saa minna teiste maale tegutsema. Kui objekt omanik pole teada, ei ole võimalik olukorra hindamiseks ka ekspertiisi tellida, sest pole kedagi, kes selle kinni maksaks,” kirjeldas ta kujunenud olukorda.

Vallavalitsuse maanõunikul Piret Lükil on seevastu veidi ülevaatlikum pilt. Tema andmetel on kunagi õigusvastaselt võõrandatud Rakke lubjatehas pärijatele kompenseeritud 1995. aastal, sealhulgas ringahi ja korsten. “Käesoleval ajal asuvad nimetatud ehitised jätkuvalt riigi omandis oleva reformimata maal ega kuulu kellegi omandisse. Tegevust on niinimetatud peremehele varaga. Seni pole Rakke valla eelarve võimaldanud väga paljude teiste ülesannete seas tegeleda endise lubjatehase korstna ja ringahjuga, puudub ka vastav volikogu soovivaldus teemaga põhjalikumalt tegelemiseks,” võttis Piret Lükk probleemi kokku.

Vallavalikoguga aseesimees Prit Kõlu kinnitas, et volikogus on küll üldiselt räägitud, et korsten on kehvast seisus ja varisemisohulik, kuid eraldi päevakorrapunktina seda arutlusel olnud ei ole. “Kui inimesed juba üldisemalt muret tunnevad, ei jää muud üle kui teema ette võtta. Kadaka lubjatehase korsten on Rakke sümbol ja võiks küll püsima jääda. Kindlasti tuleks uurida, kas seda saab toetada, või kui ta tõesti varisemisohulik juba on, peab selle ma-

ha lammutama,” rääkis Kõlu. Tema magi lisas, et vallas ei oleks korstna korrastamiseks raha ja see oleks võimalik vaid Euroopa Liidu rahastuse või mõne toetusfondi kaudu.

Maanõunik selgitas, et üle Eesti ja oma vallaski on üksjagu peremehe-tuid objekte, mis samamoodi jäänud lagunema ning seisavad kasutuse-ta. Piret Lükk pidas oluliseks faktoriks just inimeste endi huvi. “Kui keegi ehitiste või maa vastu huvi üles ei näita, jäävadki need hooletusse ja ehitised lagunema.

Kadaka lubjatehase korstna kohta on varemgi küsitud, ja kui teema volikogus üles võetakse, saavad inimesed oma mõt-teid avaldada ja võib-olla jõutakse otsusele, mis sellega ette võtta või kas seda valla omandisse võtta,” rääkis

ta. Seni on keset Rakke alevit laiuva endise lubjatehase territooriumi hooldamatust leevendatud talgute korras võsa lõikamise ja rohu niitmise-ga. Rakke Valla Hariduse Seltsi kaudu paigaldati mullu objekt juurde ka teavitav tähis.

Seltsi esimees Aime Kinnep, kes on innukas koduloo-uurija ja kirjutanud Karl Kadaka elust ja tegemistest raamatu, rõhutas, et kui siia poleks toona Baltimaade suurimat lubjatööstust loodud, oleks Rakke ilmselt suurema tähtsuse-ta kohaks jäänudki.

Ta loodab koondada kokku inimesi, kellele endise lubjatehase käekäik korda läheb, ning on ühenduses ka Karl Kadaka järglastega. Tema sõnul on nemadki nõus korstna korrastamisele kaasa aitama.

“Saan aru, et olukord on kurb ja korstna korrastamine kallis, aga kümne aasta pärast on see veel kallim. Muidugi kui see siis veel püsti on,” mu-retses Aime Kinnep juba ette. Seda, mis Kadaka endise lubjatehase ehitistest saab, näitab aeg. Korstnal jääb üle vaid oodata, kuni inimesed tema saatuse üle otsustavad.

Rakke sümbol, endise lubjatehase korsten on kehvast seisus. MARIANNE LOORENTS